

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
1. EKOLOGIE A GEOGRAFIE	6
2. KRAJINA	6
2.1. Krajinná sféra, krajina, životní prostředí	6
2.2. Vlastnosti krajiny	7
2.3. Činitelé a procesy přetvářející krajinu	8
2.4. Typy krajiny	9
2.4.1. Přírodní krajina	9
2.4.2. Kulturní krajina	9
2.4.3. Typy krajiny podle hospodářského využití	10
2.4.4. Typy kulturní krajiny podle stupně intenzity její antropogenní přeměny	10
2.5. Funkce kulturní krajiny	11
2.6. Ochrana přírody, krajiny a životního prostředí	11
3. SLOŽKY KRAJINY A ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	12
3.1. Neživé složky prostředí	13
3.1.1. Slunce a jeho záření	13
3.1.2. Atmosféra	13
3.1.3. Hydrosféra	14
3.1.4. Litosféra, pedosféra a kryosféra	14
3.2. Živé složky prostředí. Biosféra	15
4. KRAJINA A ČINNOST ČLOVĚKA	17
4.1. Socioekonomické procesy přetvářející krajinu	17
4.2. Změny v krajině vyvolané činností člověka v minulosti	17
4.3. Současné vlivy hospodářské činnosti člověka na krajinu	18
4.4. Těžba nerostných surovin a její vliv na krajinu a životní prostředí	19
4.4.1. Těžební procesy v krajině	19
4.4.2. Těžba uhlí	19
4.4.3. Těžba rašeliny	20
4.4.4. Těžba tekutých a plyných paliv	20
4.4.5. Těžba rud	21
4.4.6. Těžba stavebních, keramických a sklářských surovin	21
4.5. Průmysl a jeho vliv na krajinu a životní prostředí	22
4.5.1. Průmyslové procesy v krajině	22
4.5.2. Vliv průmyslu na jednotlivé složky krajiny	22
4.5.3. Specifické problémy průmyslu České republiky a jejich vliv na životní prostředí	26
4.6. Zemědělství a jeho vliv na krajinu a životní prostředí	28
4.6.1. Problémy zemědělství ve světě a v České republice	28
4.6.2. Zemědělské procesy v krajině	29
4.7. Lesnictví a jeho vliv na krajinu a životní prostředí	32
4.7.1. Lesohospodářské procesy v krajině a význam lesů	32
4.7.2. Proměny lesů vlivem hospodářské činnosti člověka	33
4.7.3. Lesy v České republice	34
4.8. Vodní hospodářství a jeho vliv na krajinu a životní prostředí	35
4.8.1. Vodohospodářské procesy v krajině	35

4.8.2.	Odvodňování krajiny	36
4.8.3.	Zavlažování krajiny	36
4.8.4.	Protierozní opatření	36
4.8.5.	Zdroje pitné a užitkové vody a jejich ochrana	36
4.8.6.	Úpravy vodních toků a budování vodních nádrží	37
4.9.	Urbanizace a její vliv na krajinu a životní prostředí	38
4.9.1.	Urbanizace a její vývoj	38
4.9.2.	Urbanizační procesy a jejich důsledky v krajině	39
4.10.	Doprava a její vliv na krajinu a životní prostředí	41
4.10.1.	Dopravní procesy v krajině	41
4.10.2.	Železniční doprava	41
4.10.3.	Silniční doprava	41
4.10.4.	Potrubiční doprava	43
4.10.5.	Říční doprava	43
4.10.6.	Námořní doprava	43
4.10.7.	Letecká doprava	43
4.11.	Cestovní ruch a rekreace a jejich vliv na krajinu a životní prostředí	43
4.11.1.	Význam cestovního ruchu a rekreace pro člověka a společnost	43
4.11.2.	Specifické rysy a problémy cestovního ruchu a rekreace ve vztahu ke krajině a životnímu prostředí v České republice	44
4.11.3.	Negativní vlivy cestovního ruchu na krajinu a životní prostředí	44
4.11.4.	Opatření k ochraně krajiny před živelným cestovním ruchem a rekreací	45
5.	SVĚTOVÉ EKOLOGICKÉ PROBLÉMY	45
5.1.	Narušování ozonové vrstvy atmosféry	45
5.2.	Znečišťování ovzduší	46
5.3.	Skleníkový efekt. Klimatické změny	48
5.4.	Kyselá atmosférická depozice	49
5.5.	Snižování úrodnosti půd. Rozšiřování pouští a polopouští	49
5.6.	Znečišťování zdrojů sladké vody	50
5.7.	Znečišťování oceánů a moří	51
5.8.	Ubývání lesů. Nedostatek palivového dřeva	51
5.9.	Snižování biologické rozmanitosti (biodiverzity)	52
5.10.	Spotřeba energie	53
5.11.	Odpady. Nebezpečí z odpadních látek, chemikálií a patogenních látek	53
5.12.	Populační exploze	54
5.13.	Zdravotní stav obyvatelstva	56
6.	OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ	56
6.1.	Trvale udržitelný rozvoj - nový typ hospodářského vývoje	56
6.2.	Ochrana životního prostředí a trvale udržitelný rozvoj na mezinárodní a státní úrovni	58
6.3.	Evropská unie a životní prostředí	60
6.4.	System péče o životní prostředí v České republice	61
6.4.1.	Právní základy péče o životní prostředí	61
6.4.2.	Orgány státní správy životního prostředí	63
6.5.	Mezinárodní závazky a spolupráce České republiky v péči o životní prostředí	64
6.6.	Studium problematiky životního prostředí	65
7.	POUŽITÁ LITERATURA	66

Autorem textu je RNDr. Miloslav Štulc s výjimkou kapitoly 4.6., jejímž autorem je RNDr. Antonín Götz, CSc. Kapitola 5.12. byla napsána s použitím podkladů zpracovaných RNDr. Dagmar Bartoňovou. Kapitola 6.4. byla napsána s použitím podkladů zpracovaných RNDr. Stanislavem Mikulou. Mapky, tabulky a schémata vybral a upravil RNDr. Antonín Götz, CSc.